

Az újjászületés és kiteljesedés kora

A KRAFT nemcsak Kőszegről, hanem egy városeggyüttesről, egész Nyugat-Pannóniáról szól

KŐSZEG Lépésről lépésre megújul a város, ebben nagy szerepe és figyelemre méltó eredményei vannak a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézetének.

Kőszegen hatalmas ereje van az épített örökségnek: azaz, hogy régi-új funkciót adunk a régi épületeknek, amely funkciók egymással összekapcsolhatók, ráadásul be tudjuk hozni a kultúra- és tudományközvetítést, új modellje jön létre az élhető kisvárosnak, és teljesen új koncepciója a turizmusnak. A cél az, hogy ne csak egynapos város legyünk: ha sok a látnivaló, ha lehet tanulni, ha izgalmas programok – kiállítások, koncertek, könyvbemutatók, előadások – vannak, az emberek elkezdik magukat jól érezni, mondja a tőle megszokott lendülettel *Miszlivetz Ferenc* professzor, a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézetének (FTI-iASK) főigazgatója. Úgy érzi, az utóbbival kapcsolatban jó irányba indultak el, és hiszi, hogy jóval nagyobb igény van a magaskultúrára annál, ami látszik. A KRAFT-programban megvalósult épületfelújítások, a Szemző-ház és a sgraffitós ház átadása kapcsán találkozunk, de az egyetem és a városok előtt álló kihívások, az Ipar 4.0 utáni új gondolkodás, igények és potenciális veszélyek is szóba kerülnek.

Az Ön elképzelései alapján született meg a Kreatív Város-Fenntartható Vidék (KRAFT) komplex fejlesztési koncepció, programszerű kidolgozása a magyar kormány támogatásával hat éve kezdődött. Több milliárdos fejlesztés valósul meg Kőszegen és a környékén, mostanra újabb műemléképületek kapták vissza régi fényüket. Hol tart a KRAFT-program?

– A KRAFT-projektnek van egy általános és egy konkrét része. A konkrét Kőszegről szól: a kormány évekkal ezelőtt úgy

döntött, ne általánosságban, hanem meghatározott elgondolás szerint történjen a fejlesztés, integrálva a különböző irányokat, figyelembe véve a közlekedés, az oktatás, a kutatás, a kultúra, az energiahatékonyság szempontjait, megvizsgálva, mik a pótolni való, hiányzó elemek, és mi az, amit felszínre tud hozni magából a város a helyi kreativitásra alapozva. Ez a plusz, a kulturális örökség új típusú megközelítése a történelmi városok esetében, mint Kőszeg, ahol a múlt meghatározó részeiből építkezhet a város, erősítve a saját identitását.

A műemléképületekre visszatérve: a Zwingert és az Európa-házat 2015 ősze óta használjuk. A most átadott Szemző ház az FTI-iASK egyik kutatóközpontja lett. Elkészült a sgraffitós ház is, ahol tematikus könyvtár és kutatóhelyek működnek, fiatal kutatók bázisa lesz a padlástér. A Várkörön belül a Chernel utca 10. vagyis a Festetics-palota, amelynek az átadását szeptember végére tervezzük, kívülről szerénynek tűnik, belül azonban nagy terekkel, csodálatos épületrészekkel bír. A hátsó részben található egykori istállóból elmélyülőterem lesz: ide kerül a Hankiss Központ és Archivum. A földszinten a Kérdések Háza interaktív múzeum fogadja be a Beszélő Házak projektet: mobilapplikációk segítségével felfedezhető lesz a város, házainak és lakóinak története – Kőszeg saját magát mutatná be, egyben tanulna a történelméből. Szorosan kapcsolódik ehhez a következő két épület: a Zsinagóga és a Bálház, amelyek közterek – a kultúra, a kiengesztelődés és a hit tere – maradnak kiállításokkal, koncertekkel. Tudjuk, hogyan szeretnénk hasznosítani a Bencés rendházat. A legnagyobb lépés azonban a volt MÁV-Gyermekotthon épülete: ott Eklér Dezső látványterve és fantáziadús elképzelése alapján indultunk el, amely oldja az épü-

Miszlivetz Ferenc professzor: „A cél az, hogy ne csak egynapos város legyünk”

FOTÓ: UNGER TAMÁS

let németes merevségét, hangsúlyozza a tudomány sokszínűségét, a multi- és interdiszciplinaritást. Abban bízom, hogy néhány éven belül megvalósul az egész városrész revitalizációja, és egy pezsgő szellemi központ jön létre.

– Több mint kétéves a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézetének. Abban határozták meg feladatukat, hogy országhatárokon átvivő közös gondolkodással globális problémákra keressenek választ, jelenségeket elemezzenek, értelmezzenek, összefüggéseket magyarázzanak. Milyen eredményei vannak a „kérdések intézetének”, és vajon mit hoz a jövő?

– Az intézetnek négy központja van – a Kraft-központ, a

Hankiss-center és Archivum, a Polányi Center és a Digitális Társadalom központ –, a köztük lévő kapcsolatot folyamatosan erősítjük, a kutatógárda tevékenysége révén sok a publikáció. A különböző szakterületek odafigyelnek egymásra, az egyetemi kurzusokon tanuló diákjaink, csakúgy, mint a professzorok, aktív résztvevői a vitáknak. A másik újdonság: az alaputatások mellett részt vesz az intézet a KRAFT-os fejlesztési projekteken is. Hogy példát is mondjak: a Digitális Társadalom-központban adatelemzések folynak, azt keressük, hogyan lehetne az eddigieknél hatékonyabban kiszűrni a veszélyeztetett korcsoportokat a daganatos, valamint a szív- és érrendszeri megbetegedéseknél,

Néhány éven belül pezsgő szellemi központ jöhet létre

az ott alkalmazott új módszertan alkalmazható lesz majd a társadalmi problémák megoldására is. Valamint egy olyan új típusú központ kezd létrejönni, amely új impulzusokat és gondolkodásmódot képviselve egy olyan egyetemi modellt bevezetésén dolgozik, amelyben eltérő profilú kisebb központok működnek együtt. Sokrétű és minőségi, így lehetne leírni az új modellt.

Mindez átvezet ahhoz a kérdéshez, hogy a KRAFT nemcsak Kőszegről, hanem egy városeggyüttesről, egész Nyugat-Pannóniáról szól. Nemcsak Kőszeg és a közeli városokat érinti ugyanis a negatív tendencia, hogy kiürülnek a fiatalok elvándorlásával, hogy adott esetben nem tudják magukat fenntartani, és hiányzik az igazi érdeklődés. Ha ennek az ellen-szeret akarjuk megtalálni, az a városok együttműködésével könnyebben megtehető. Erre keressük a nemzetközi példákat is. Dr. Gaál Zoltán, a Pannon Egyetem Menedzsment Intézetének professzora ötlete alapján a hálózat egyetemként való működés sem elképzelhetetlen: Nagykanizsa, Zalaegerszeg, Keszthely, Veszprém, Kőszeg – ezekben a városokban lennének kampuszok, és más kisebb városokban intézeti központok. A Pannon- városok szövetségéhez Szombathely is csatlakozott, a nyitáskor örülünk, ezt szeretnénk erősíteni, hiszen óriási potenciál van benne.

És ha már nyitás: egyik volt hallgatónk révén Koszovó fővárosában, Pristinában új bázisunk jöhet létre, és Intézetünknek együttműködési tervei vannak Erdélyben is, ott is nyitottak a modellre. Május közepén, Kolozsváron, a Babes-Bolyai Egyetemen az integrált város- és vidékfejlesztés nyugat-pannóniai gyakorlatáról és a vá-

rosszövetségek fontosságáról beszéltem, az intézmény doktori iskolájának vezetőjével pedig az FTI-iASK és a kar tudományos együttműködéséről egyeztettem: a jövőben kölcsönösen küldünk és fogadunk hallgatókat, és közösen szervezünk tudományos programokat. Egy Erdély épített örökségének védelmével foglalkozó alapítvánnyal is van kapcsolatunk.

– Élni és dolgozni a digitális világban címmel új kötete jelent meg a Felsőbbfokú Tanulmányok Intézetének által kiadott KRAFT-könyveknek. Milyen kihívások elé állítja a digitális világ, az automatizáció a társadalmat, a munkavállalókat?

– Egy zalakarosi, a Pannon Egyetem nagykanizsai kampuszával közösen szervezett nagy sikerű konferencia nyomán jött létre a kötet. A januári konferencián elhangzott: rendkívüli sebességgel változik a gazdasági és a társadalmi környezet a digitalizáció miatt, erre pedig válaszokat kell találni. És valóban: az Ipar 4.0 a negyedik ipari forradalomra utalva óriási lehetőségeket nyit meg számos területen a mesterséges és a természetes intelligencia összekapcsolásával. Vezető nélküli autót, robotokat gyártunk, ki lehet javítani a génhibákat, amikről korábban nem is álmodtunk. Ugyanakkor számos kérdés, probléma is felvetődik. Ahogy a kötet előszavában olvasható: „az Ipar 4.0 alapvető technológiai megújítást, beruházási és innovációs keresletet generál. A berendezések növekvő intelligenciája és többek között a robotizáció a prognózisok szerint jelentősen átrendezi a munkaerőpiacot, így a folyamatok a társadalomra is nagymértékben kihatnak.” A társadalom – a magyar is – megosztott, polarizált, és ha a digitalizáció hozadékaként még inkább csökken a munkahelyek száma, tovább nő a megosztottság, a kirekesztettség, a marginalizálódás – a kutatók erről az oldalról is megközelítették a kérdést.

– Európa a változás örvényében, közép-európai forgatókönyvek – ez a mottója az idei Nemzetközi Nyári Egyetemnek. Mit tartogat az érdeklődőknek, résztvevőknek a június 25-én kezdődő programsorozat?

– Majdnem negyedszázados múltira tekint vissza a nyári egyetemünk, a 23. alkalom lesz az idej, és ahogy az utóbbi esztendőben jellemző volt, most is összekapcsoljuk a globális és az európai problémaköröket a közép-európaival. Hagyományosan rengeteg előadót hívtunk: műhelyek, kutatási irányok mutatkoznak be, brainstorming jellege lesz a kerekasztal-beszélgetéseknek, előadásoknak: szakértők, politikusok, hallgatók gondolkoznak, vitatkoznak, ez is az említett új tanulási-oktatási rendszer és gondolkodás része. Téma lesz a klímaváltozás, szóba kerülnek az ezzel kapcsolatos előrejelzések, félelmek, a vízkérdés, a migráció – a mindenki által észlelt jelenségeket komplexitásukban látjuk, azok határhelyzeteit, összefüggéseit elemezve. Hogy további példákat is mondjak: külön szekció foglalkozik a biztonságpolitika kérdésével, az európai demokrácia jövőjével, valamint a kommunizmus emlékezetével. (x)

Átadták a sgraffitós és a Szemző-házat

KŐSZEG Befejeződött a város két műemléki épületének, a sgraffitós és a Szemző-háznak a felújítása. Hétfőn volt az ünnepélyes megnyitó.

Miszlivetz Ferenc professzor, az FTI-iASK főigazgatója a Zwingerben mondott köszönetet a projekt támogatóinak és a megvalósításban közreműködőknek. *Huber László* polgármester *Ágh Péter* országgyűlési képviselőnek, Vas megye fejlesztési biztosának szerepét emelte ki a KRAFT-program

A Szemző-ház titkairól dr. Bariska István mesélt FOTÓK: SZENDI PÉTER

épület-felújításai kapcsán. A városvezetés kérésére került be a két épület a KRAFT ingatlanfelújítási programjába. A belváros emblematikus épülete, a sgraffitós ház felújítására 93 millió forintot biztosított a kormány, bő fél év alatt készült el, figyelve az iASK igényeire. A főpárkányig reneszánsz, onnantól felfelé barokk házát 1560 környékén építették emeletessé, a 18–19. században udvari szárnyal bővítették, barokk stílusban átépítették. Főként polgárok voltak a tulajdonosai, hogy kik, azt pontosan vissza lehet vezetni a 18. századig. Az épület a város főte-

rén lévő ház sor kiemelkedő darabja, jellegzetes technikával készült a homlokzatdíszítése, ami a 2. Világháború előtt még eklektizáló, historizáló volt, rajta a sgraffitó-díszítéssel – erről *dr. Fejérdy Tamás* építész beszélt. Mindenkit megnyugtatót: a most látható a díszítés hiteles színe.

1910-ben készült el a Szemző-ház, Kőszeg egyetlen szecessziós villája. A ház belsőépítészeti megoldásai utalnak a szecesszió, illetve az art deco periódusára – jól használhatók. A házat 1917-ig az építető Szemző család használta, majd

Reményi Ferenc haditengerész tulajdonába került – erről beszélt az ünnepségen *Mátay Mónika* történész. Beszélő Házak projektjéről megjegyezte, annak egyik célja, hogy a kőszegi emlékpontokat az identitás részévé emelje, hogy a múltból meríthessen a mostani generáció. Másrészt az, hogy Kőszeget elhelyezze a világtérképen, láttatva, hogy a helyi események, személyek hogyan kapcsolódnak nagyobb diskurzusokba. *Dr. Bariska István* nyugalmazott levéltáros a Szemző-házról, *Fejérdy Tamás* a sgraffitós házról beszélt bővebben a helyszínen.

Fejérdy Tamás a Jurisics tér 7. szám alatti sgraffitós ház előtt